

MARIO
VARGAS
LLOSA
KELT RÜYASI

ROMAN

5. BASKI

Çeviri: İNCİ KUT

♥ can
çağdaş

MARIO VARGAS
LLOSA

KELT RÜYASI

Can Çağdaş

Kelt Rüyası, Mario Vargas Llosa
İspanyolca aslından çeviren: İnci Kut
El sueño del celta

© 2010, Mario Vargas Llosa

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

5. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Pınar Savaş

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Başak Nur Vanlıoğlu

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mah.137.Sokak No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-3783-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750737831

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MARIO VARGAS
LLOSA
KELT RÜYASI

ROMAN

2010 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

İnci Kut

♥can

Mario Vargas Llosa'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Yeşil Ev, 1984

Kent ve Köpekler, 1984

Palomino Molero'yu Kim Öldürdü?, 1991

Elebaşılar / Hergeler, 1992

Mayta'nın Öyküsü, 1992

Üvey Anneye Övgü, 1992

Julia Teyze, 1994

And Dağlarında Terör, 1996

Masalıcı, 1996

Don Rigoberto'nun Not Defterleri, 1999

Teke Şenliği, 2003

Cennet Başka Yerde, 2006

Genç Bir Romancıya Mektuplar, 2012

Ketum Kahraman, 2014

Hınzır Kız, 2015

Dünya Sonu Savaşı, 2021

MARIO VARGAS LLOSA, 1936'da Peru'nun Arequipa kentinde doğdu. Başkent Lima'daki Leoncio Prado Askerî Okulu'nda edindiği kişisel deneyimlerden yola çıkarak kaleme aldığı ilk romanı *Kent ve Köpekler*'le (1963) kısa sürede üne kavuştu. İlk romanını 1966'da *Yeşil Ev*, 1969'da *Conversación en la catedral* (Katedralde Konuşmalar), 1973'te *Yüzbaşı ve Kadınlar Taburu*, 1977'de *Julia Teyze* izledi. *La guerra del fin der mundo* (Dünyanın Sonunu Getiren Savaş), *Masalçı, Üvey Anneye Övgü, Don Rigoberto'nun Not Defterleri, Palomino Molero'yu Kim Öldürdü?, Mayta'nın Öyküsü, Teke Şenliği, Cennet Başka Yerde* gibi yapıtlarıyla günümüzün en seçkin yazarları arasındaki yerini aldı. 1993'te yayımlanan *And Dağlarında Terör* adlı romanı Planeta Ödülü'ne değer görüldü. Edebiyat eleştirisi alanında ise Gabriel García Márquez, Flaubert, Sartre ve Camus'nün yapıtları üzerine kitaplar yayımladı. 1990 yılında Demokratik Cephe'nin adayı olarak katıldığı başkanlık seçimlerinde Alberto Fujimori karşısında başarılı olamadı. 2010'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

İNCİ KUT, lise öğrenimini 1961'de Ankara Koleji'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Varşova Üniversitesi İspanyol Filolojisi bölümlerinden mezun oldu. İspanyol dili ve grameri üzerine sözlükler yayımladı. 1990 yılından başlayarak Miguel Delibes, Gabriel García Márquez, Isabel Allende, Mario Vargas Llosa ve José Mauro de Vasconcelos gibi birçok İspanyol ve Güney Amerikalı yazarın eserini Türkçe'ye kazandırdı.

Álvaro, Gonzalo ve Morgana'ya.
Ayrıca Josefina, Leandro,
Ariadna, Aitana, Isabella ve Anaís'e.

İçindekiler

KONGO	15
AMAZONLAR	161
İRLANDA	389
Sonsöz	513
Teşekkür	519

Her birimiz, tek bir kişi değil, art arda
ortaya çıkan pek çok kiřiyiz.
Ve birbirinin içinden doęarak
sırayla ortaya çıkan bu kişilikler,
bizlere çoęu zaman aralarındaki en garip,
en şaşırtıcı tezatları sunarlar.

JOSÉ ENRIQUE RODÓ
Motivos de Proteo
(Proteus'un Güdüleri)

KONGO

I

Hücrenin kapısını açtıklarında, oluk gibi akan ışık huzmesi ve ani bir esintiyle birlikte, taş duvarların bastırıldığı sokak gürültüleri de içeri girmiş, Roger irkilerek uyanmıştı. Hâlâ şaşkınlık içinde, gözlerini kırpıştırarak kendine gelmeye çabalarken, kapının boşluğunda Sheriff'in¹ karaltısını seçebildi. Adam, sarı bıyıklı pörsük suratıyla orada durmuş, kem bakışlı çipil gözleriyle, yüzünde hiçbir zaman gizlemeye yeltenmediği bir antipati ifadesiyle bakıyordu ona. İngiliz hükümeti af talebini kabul edecek olsa, üzüleceklerden biri de oydu işte.

“Ziyaret,” diye mırıldandı Sheriff, gözlerini üzerinden ayırmadan.

Roger, kollarını ovuşturarak ayağa kalktı. Ne kadar uyumuştı acaba? Pentonville Hapishanesi'ndeki işken-celerden biri de saati bilememekti. Brixton Hapishanesi'nde ve Londra Kulesi'ndeyken yarım saatleri ve saat başlarını vuran çan seslerini dinliyordu hep; oysa buradaki kalın duvarlar, Caledonian Yolu'ndaki kiliselerin art

1. İngiltere ve Galler'de, 1877 tarihli Şerifler Yasası'na göre, duruşmalarda yargıçlara yardımcı olma, mahkeme emirlerini uygulama, gözaltında bulunduranların ve mahkûmların güvenliğini sağlama ve (1965'e kadar) ölüm cezasının infazı gibi görevleri olan memur. (Ç.N.)

arda çalınan çan seslerini de, Islington Pazarı'ndaki hengâmeyi de içeri bırakmıyordu; kapıda görevli nöbetçilerse onunla konuşmama emrine sıkı sıkıya uyuyorlardı. Sheriff bileklerine kelepçeleri geçirdi, önü sıra dışarı çıkmasını işaret etti. Acaba avukatı iyi bir haber mi getirmişti? Bakanlar Kurulu toplanıp bir karara mı varmıştı yoksa? Belki de Sheriff'in bakışlarının, adamda uyardığı hoşnutsuzluk duygusuyla her zamankinden fazla yüklü olmasının nedeni, cezasında indirim gitmiş olmalarıydı. Pislikten kapkara kesilmiş kırmızı tuğlalarla örülü uzun koridor boyunca yürürken, hücrelerin metal kapılarıyla rengi kaçmış duvarların arasından geçiyorlardı; burada her yirmi ya da yirmi beş adımda bir yer alan yüksek pencerelerden grimsi gökyüzünün bir parçacığını görebiliyordu. Neden bu kadar üşüyordu ki? Aylardan temmuzdu, yaz ortasındaydılar; havanın tüylerini böyle diken diken edecek kadar soğuk olması için bir neden yoktu.

Daracık ziyaretçi odasına girdiğinde canı sıkıldı. Kendisini orada bekleyen kişi avukatı *maître* George Gavan Duffy değil, onun yardımcılarında biriydi; züppe gibi giyinmiş, elmacikkemikleri çıkık bu sarışın, patlak gözlü genç adamı, duruşmaların devam ettiği o dört gün boyunca, savunma avukatlarına kâğıtları getirip götürürken görmüştü. *Maître* Gavan Duffy, kalkıp kendisi geleceği yerde, neden stajyerlerinden birini yollamıştı acaba?

Genç adam soğuk bir ifadeyle baktı. Gözbebeklerinde öfke ve tiksinti vardı. Bu salağa da ne oluyordu ki? "Sanki musibet bir hayvanmışım gibi bakıyor bana," diye düşündü Roger.

"Yeni bir haber var mı?"

Genç adam olumsuz anlamda kafasını salladı. Konuşmaya başlamadan önce bir nefes alarak, "Af talebiyle

ilgili henüz bir şey yok,” diye mırıldandı kupkuru bir ifadeyle, gözlerini büsbütün evinden uğratan bir yüz ifadesi takınarak. “Bakanlar Kurulu’nun toplanmasını beklemek gerekiyor.”

Sheriff’le öteki nöbetçinin o küçücük görüşme odasındaki varlıkları Roger’ı rahatsız ediyordu. Hiç ses çıkarmadan hareketsiz durdukları halde her söylediklerine kulak kesildiklerini biliyordu. Bu düşünceyle göğsü daralıyor, nefes alması zorlaşıyordu.

“Ama son olaylar göz önüne alındığında,” diye ekledi sarışın genç, ilk kez olarak gözlerini kırıştıırıp ağzını abartılı bir biçimde açıp kapayarak, “artık her şey daha da zorlaştı.”

“Pentonville Hapishanesi’ne dışarıdan hiçbir haber gelmiyor. Neler oldu?”

Ya Alman Amirallik Dairesi sonunda İrlanda kıyılarından Büyük Britanya’ya saldırıya geçmeye karar veriyse? Ya rüyalarına giren o istila başladı da Kaiser’in topları, tam da o sıralarda, Paskalya Ayaklanması’nda İngilizler tarafından kurşuna dizilen İrlandalı vatanseverlerin intikamını alıyorlarsa? Eğer savaş o yola girdiyse, her şeye rağmen planları gerçekleşiyor demektir.

“Başarıya ulaşmak artık zorlaştı, hatta imkânsızlaştı,” diye tekrarladı stajyer avukat. Yüzü solgundu, öfkesini bastırıyordu; Roger, teninin beyazımtırak derisi altında genç adamın kafatasının biçimini görür gibi oluyordu. Arkasında duran Sheriff’in gülümsediğini sezinledi.

“Siz neden söz ediyorsunuz? Mr. Gavan Duffy bu talebimiz konusunda iyimserdi. Fikrini değiştirmesi için ne oldu ki?”

“Günlükleriniz,” diye tane tane konuşarak karşılık verdi genç adam, yüzünde yeni bir hoşnutsuzluk ifadesiyle. “Scotland Yard onları Ebury Sokak’taki evinizde bulmuş.”

Roger'ın bir şey söylemesini bekleyerek uzunca bir süre sustu. Ama o hiç sesini çıkarmayınca ağzını çarpıtarak bütün öfkesini kustu: "Nasıl bu kadar akılsız olabildiniz yahu?" Öfkesini büsbütün belli edecek kadar tane tane konuşuyordu. "Nasıl olabildi de o tür şeyleri kâğıda geçirebildiniz be birader! Hadi diyelim geçirdiniz, Britanya İmparatorluğu'na karşı fesat çevirmeye koyulmadan önce o günlükleri yok etmek gibi temel bir önlemi nasıl oldu da almadınız?"

"Bana birader diye hitap etmesi ne büyük hakaret," diye düşündü Roger. Adam terbiyesizin tekiydi, çünkü kendi yaşı bu yapmacıklı yeniyetmenin yaşının en azından iki katıydı.

"O günlüklerin parçaları şimdi orada burada dolaşıyor," diye ekledi stajyer avukat, keyifsizliği sürdüğü halde daha soğukkanlı bir tavırla, bu kez onun yüzüne bakmadan. "Amirallik Dairesi'nde bakanın sözcüsü olan Deniz Yüzbaşı Reginald Hall, günlüklerin kopyalarını kendi eliyle vermiş bir sürü gazeteciye. Kopyalar bütün Londra'da dolaşüyor. Parlamentoda, Lordlar Kamarası'nda, liberallerle muhafazakârların kulüplerinde, gazetele- rin yazıişlerinde, kiliselerde. Şehirde bundan başka bir şey konuşulmuyor."

Roger hiç sesini çıkarmadı. Yerinden kıpırdamıyordu. 1916 Nisanı'nda, İrlanda'nın güneyindeki McKenna's Kalesi yıkıntıları arasında, soğuktan uyuşmuş bir halde tutuklandığı o kurşuni renkli, yağmurlu sabahtan bu yana, son aylarda pek çok kez içini kaplamış o tuhaf duyguya kapılmıştı yine: Sözüünü ettikleri kişi kendisi değildi de bir başkasıydı, bütün o şeyler bir başkasının başına gelmişti sanki.

"Özel hayatınızın benim üstüme vazife olmadığını biliyorum, ne Mr. Gavan Duffy'yi ilgilendirir ne de bir başkasını," diye ekledi genç stajyer, sesine hâkim olan öf-

keyi bastırmaya çabalayarak. “Yalnızca mesleki bir durum bu. Mr. Gavan Duffy sizi durumdan haberdar etmek istedi. Hem de uyarmak. Af talebimiz tehlikeye düşebilir. Bu sabah bazı gazetelerde protestolar ve aleyhte yazılar başladı bile; günlüklerinizin içeriğiyle ilgili söylentiler aldı yürüdü. Talebinizi destekleyen kamuoyu bundan etkilenebilir. Elbette bu yalnızca bir tahmin. Mr. Gavan Duffy sizi haberdar edecektir. Ona iletmemi arzu ettiğiniz herhangi bir mesajınız var mı?”

Tutuklu, belli belirsiz bir hareketle olumsuz anlamda başını salladı. Hemen ardından da gerisin geriye dönerek yüzünü görüşme odasının kapısına çevirdi. Sheriff tombul yanaklı suratıyla nöbetçiye bir işaret yaptı. Nöbetçinin ağır sürgüyü çekmesiyle kapı açıldı. Hücre sine geri dönüş yolu ona bitmek bilmez gibi geldi. Kararmış kırmızı tuğlalarla örülü taş duvarların arasında uzayıp giden koridordan geçerken, sanki her an sendeleyecek ve o nemli taşların üzerine yüzükoyun kapaklanarak bir daha yerinden kalkamayacakmış duygusuna kapılmıştı. Hücrenin madenî kapısına varınca aklına geldi: Onu Pentonville Hapishanesi’ne getirdikleri gün, Sheriff, bu hücreyi işgal etmiş olan suçluların istisnasız hepsinin sonunda darağacını boyladıklarını söylemişti.

“Bugün banyo yapabilir miyim?” diye sordu, içeri girmeden önce.

Şişko gardiyan, gözlerinde Roger’ın stajyer avukatın bakışlarında sezdiği aynı tiksinti ifadesiyle gözlerinin içine bakarak, olmaz gibisinden kafasını salladı.

“İnfaz gününe kadar yıkanamazsınız,” dedi Sheriff, her bir sözcüğün zevkine vara vara. “O gün de, ancak son arzunuz yıkanmak olursa. Bazıları banyo yerine iyi bir yemeği tercih ederler. Bu da Mr. Ellis’in hiç işine gelmez, çünkü o zaman yağlı ipi boyunlarında hissedince altları-

na sıçarlar. Ortalığı batırırlar. Şayet bilmiyorsanız söyleyeyim, Mr. Ellis cellattır.”

Arkasından kapının kapandığını hissedince, gidip daracak yatağına sırtüstü uzandı. Gözlerini yumdu. Borudaki o soğuk suyun tenini ürperterek soğuktan morartmasını hissetmek ne güzel olurdu. Pentonville Hapishanesi'ndeysen, idam mahkûmlarının dışındaki mahpuslar haftada bir gün o buz gibi soğuk suda sabunla yıkanabiliyorlardı. Oradaki hücrelerin durumu da fena sayılmazdı. Oysa Brixton Hapishanesi'ndeki pisliği ürpererek hatırlıyordu; oradayken her yanına bitlerle pireler dolmuştu; o berbat yatağının şiltesinde kaynıyorlardı, sırtı, bacakları, kolları ısırıklarla dolmuştu. Hep bunları düşünmeye çalışıyordu, ama *maitre* Gavan Duffy'nin kötü haberleri vermek üzere kalkıp kendisi geleceği yerde oraya yolladığı o züppe kılıklı sarışın stajyerin hoşnutsuz suratıyla nefret dolu sesi dönüp dolaşp geliyordu aklına.

Kelt Rüyası, 2010 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Perulu büyük yazar Mario Vargas Llosa'nın aynı yıl yayımlanan romanı. 1903'te Kongo'da başlayıp 1916'da Londra'da bir hapisanede sona eriyor. Aslında anlatılan, yaşanmış bir hikâye. Hem bütün ömrünce ilkelere sadık kalıp insancıl duygularla hareket etmiş bir kahraman ve kurtarıcı hem de ahlaksız damgası yemiş karanlık ruhlu bir insan olarak birbirine tezat oluşturan çok yönlü bir kişiliğe sahip efsanevi İrlandalı vatansever Roger Casement'ın başından geçen olaylar...

Casement, sömürgeciliğin korkunç yüzünü gün ışığına çıkaran ilk Avrupalılardan biridir. Belçika Kongosu ve Amazon Ormanları'na yaptığı zorlu yolculuklardan geriye, dönemin kamuoyunu ayağa kaldıran unutulmaz iki rapor kalmıştır. Bu yolculuklar ve yaşadıkları, Casement'ın hayatını sonsuza dek değiştirecek ve onu yıllardır hizmetinde olduğu İngiltere'den koparıp İrlanda milliyetçi hareketinin içine atacaktır.

Roger Casement gerçek hayatında çift kişilikli bir insandır. Doğruluğu kuşkulu olan günlüklerinden alınma notların açıklanmasıyla hayatının son günlerinde ortaya dökülen seks maceraları, milliyetçi yandaşları arasında gözden düşmesine neden olur.

#sömürgecilik #irlanda #emperyalizm #belçikakongosu #işkence #egcinsellik #etabu
#yerli halkinkatli #doğanınıkatli

